

https://farid.ps/articles/a_tribute_to_jane_goodall/sv.html

En hyllning till Jane Goodall

Jane Goodall, den banbrytande primatologen som bröt mot konventionerna genom att leva bland vilda schimpanser och blev en global röst för medkänsla med alla levande varelser, har gått bort vid 91 års ålder. Hon avled den 1 oktober 2025 av naturliga orsaker under en föreläsningsturné i Kalifornien.

I en tid då forskare vanligtvis tog bort djur från deras livsmiljöer för att studera dem i sterila laboratorier valde Goodall en annan väg. År 1960 gick hon in i skogarna i Gombe Stream, Tanzania, och trädde in i schimpansernas värld på deras villkor. Hon levde enkelt, nära jorden, och vann gradvis förtroendet hos de vilda varelser hon lärde känna – inte som prover, utan som grannar, släktingar och jämlikar.

Hennes upptäckter – att schimpanser tillverkar och använder verktyg, sörjer sina döda, visar ömhet och grymhet och lever i rika sociala nätverk – förändrade vetenskapen. Men mer än så bar hennes metod en outtalad andlig sanning: att djur inte är underlägsna studieobjekt, utan medvarelser med inre liv, värdighet och en del av tillvarons heliga väv.

Goodall sa ofta att förståelse kräver lika mycket empati som intellekt. Denna övertygelse – att medkänsla är en form av kunskap – präglade hennes senare liv som naturvårdare och förespråkare. Hon grundade **Jane Goodall Institute** och ungdomsrörelsen **Roots & Shoots**, där hon uppmanade nya generationer att agera för att skydda djur, människor och planeten.

Hennes arv bidrog till att säkra nya skydd och rättigheter för stora apor i många jurisdiktioner. Men kanske var hennes största gåva att hon väckte en känsla av släktskap med den levande världen hos mänskligheten. Hon visade att att leva i harmoni med naturen inte är en romantisk dröm, utan ett moraliskt ansvar – en tanke som ekar i andliga traditioner och moraliska filosofier som ser djur som heliga följeslagare på livets resa.

Hennes utmärkelser var många – hon utsågs till **FN:s fredsbudbärare**, fick otaliga internationella priser och inspirerade miljontals människor genom sina böcker och föreläsningar. Men hennes största ära är kanske de otaliga människor som, tack vare henne, inte längre såg "den andre" i ett djurs ögon, utan en reflektion av den gudomliga gnista vi delar.

Hon lämnar efter sig skogar som fortfarande andas, schimpanser som fortfarande är skyddade och ett mänskligt samhälle som för alltid förändrats av hennes mod, ödmjukhet och vision om medkänsla. För att lära dig mer om hennes liv och stödja hennes arv, besök <https://janegoodall.org/>.